

PAIKALLIS- TOIMINNAN KÄSIKIRJA

Sateenkaariperheet^{ry}

SISÄLLYS

ALOITTAMINEN	4
BANAANI ELI MITÄ SYÖDÄÄN	4
CELCIUS ELI SÄÄVARAUS	5
DUUNARIEN TUKEMINEN	5
ERITYISRUOKAVALIOT	5
FACEBOOK	6
GENDER	6
HAAVEILIJOIDEN JA VANHEMMUUDEN ALKUMETRILLÄ OLEVIENTOIMINTA	7
IHMISTEN SAAMINEN MUKAAN	8
JAOSSA ESITTEITÄ, TIETOA	9
KOULULAISET	9
LAPSEVAHDIT	10
VAIHTOEHTO 1:.....	11
VAIHTOEHTO 2:.....	11
MEDIA	11
NETTIVERTAISTUKI	12
OUTOJEN JA UUSIEN VASTAANOTTO	13
PRIDET	13
RAHOITUS	14
SATEENKAARIPERHEKOULUTUKSET SEKÄ KOULUTTAJAKOULUTUS	14
TIEDOTUS	15
ULKOPUOLISET LUENNOITSIJAT JA RYHMÄNVETÄJÄT	16
PAIKALLISTIIMIN HALLINNON VUOSIKELLO	16
Tammikuu.....	17
Maaliskuu.....	17
Toukokuu.....	17
Elokuu.....	17
Syyskuu.....	17
Marraskuu.....	17
Joulukuu.....	18
Paikallistoiminnan tavoitteet ja kriteerit määrärahojen jakoon.....	18
WERTAISRYHMÄT/VERTAISTAPAAMISET AIKUISILLE	19
X-RAY? - VAKUUTUS	19

YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAMINEN	19
ZZZ	20
ÄTA YHTEYTTÄ	20
ÄÄH, ELI MITÄ TEHDÄ TAPAAMISESSA	21
ÖRKKI JUOKSEE ELI LEIKKI- JA LAULUVINKKEJÄ	28
Tutustumisleikkejä	28
Loruja	29
Leikkejä	30
Lopetuslauluja	31

ALOITTAMINEN

- Kuka tai ketkä vaan voivat pistää pystyyn paikallistiimin tai aloittaa paikallistoiminnan. Alkaa voi vaikka yhdellä yksittäisellä tapaamisella.
- Kivointa on, jos löytyy työpari. Yhdessä on kivempi suunnitella. Myös vastuuta on hyvä jakaa, kun aina tietää, että edes joku on tulossa seuraksi ja jos sairastuu äkillisesti ei ole huolta kuka on keittämässä kahvia muille perheille.
- Jos olet kiinnostunut ryhmän tai toiminnan aloittamisesta, ota yhteyttä vertaistoiminnan koordinaattoriin, joka tekee parhaansa auttaakseen sinut alkuun. Kaisa Niittynen yhteystiedot: kaisa.niittynen@sateenkaariperheet.fi ja 050-321 7976
- Jokaisella paikallistiimillä on mahdollisuus saada käyttöönsä paikkakunta@sateenkaariperheet.fi -sähköpostiosoite.
  - o Sähköposti ohjataan tulemaan joko kaikkien tai vain määrättyjen paikallistiimiläisten henkilökohtaisiin sähköposteihin
  - o Jos haluat päästä käyttämään sähköpostilaatikkoo niin, että voit vastata tuosta osoitteesta etkä omasta sähköpostista, pyydä ohjeet järjestösihteeriltä
  - o Lisäohjausta sähköpostin käyttöön löydät: www.sateenkaariperheet.fi -> Yhdistys -> Webmail
- Tapaamisia voi pitää ihmisten kotona tai ulkosalla, mutta etenkin säännöllisiin tapaamisiin on kiva olla jokin vakiopaikka. Ainakin MLL, leikkipuistot ja nuorisotoimi antavat useimmilla paikkakunnilla omat tilansa maksuttomasti käyttöön. Tapaamisia on ollut ilmaiseksi tai maksua vastaan myös avoimissa päiväkodeissa, varhaiskasvatuksen toimipisteissä, kouluissa, neuvoloissa, perhetaloissa, Tyttöjen/poikien taloilla jne.

BANAANI ELI MITÄ SYÖDÄÄN

- Moni kokee syömisen ja juomisen tärkeäksi osaksi ihmisten välistä kanssakäymistä. Lapset kaipaavat syötävää usein aikuisia säännöllisemmin. On syytä miettiä etukäteen, miten tapaamisten syömispuoli järjestetään.
- Suurin osa tähän asti toimineista paikallistiimeistä on järjestänyt tarjoilun nyyttäriperiaatteella. Voidaan sopia, että joku tuo juomat tarpeet (kahvi, tee, mehu, sokeri, maito) tai sitten juomapuoli voidaan kustantaa paikallistiimin budjetista (kts. talous).
- Osallistujia voi pyytää tuomaan jotakin syötävää nyyttäripöytään. Yleensä kaikki tuovat, mutta aina joskus joku unohtaa, mikä on hyvä antaa anteeksi.
- Teematapahtumiin voidaan valmistaa syötävää yhdessä, tai koko tapaaminen voi rakentua syömisen, vaikkapa laskiaispullien tai Runebergin torttujen leivonnan, ympärille.
- Retkille voidaan sopia kaikkien ottavan omat eväät tai hoitaa tarjoilut nyyttärimieiningillä.
- Paikallistiimin budjetista voidaan päättää maksaa yhteisen nuotiretken maissit tai tapaamisen lettuainekset.

CELCIUS ELI SÄÄVARAUS

- Ulkotapahtumaa järjestettäessä kannattaa muistaa, että jo ilmoitusvaiheessa kannattaa miettiä, miten toimitaan, jos pakkasta onkin yllättäen 35 astetta, vettä tulee kaatamalla tai ulkona riehuu vuosisadan myrsky.
- Tapahtumailmoitukseen kannattaa laittaa maininta "säälvaraus" tai selittävämpi versio kuten: "jos sataa, tilaisuus siirretään parempaan ajankohtaan, josta tiedotetaan myöhemmin" tai "retki toteutetaan, jos on riittävästi lunta ja pakkasta, kuitenkin max 15°C".

DUUNARIEN TUKEMINEN

- Yhdistyksen työntekijät pyrkivät auttamaan ja tukemaan vapaaehtoistyöntekijöitä parhaalla mahdollisella tavalla.
- Tarjolla on työnohjausta, joko yksilölle tai koko paikallistiimille yhdessä.
- Paikallistoiminnan kehittämispäivät:
  - o Viikonloppu maaliskuussa, jolloin kaikkien paikallistiimiläisten on mahdollisuus kokoontua yhteen virkistäytymään, jakamaan kokemuksia ja oppimaan uutta.
  - o Ajoittain virikeviikonloppuja (viimeksi 12/2016), johon on mahdollisuus ottaa myös lapset mukaan
  - o Yhdistys maksaa matkat, majoituksen ja viikonlopun ruoat ja aktiviteetit.
- Aktiivit sateenkaariperheet -facebook-ryhmä:
  - o Vapaaehtoisten ja muiden aktiivien yhteydenpitoon, kokemusten vaihtoon ja vertaistukeen.
- Neuvontaa ja konkreettista tukea sähköpostitse tai puhelimitse.

ERITYISRUOKAVALIOT

Ihmisillä on erilaisia allergioita ja erityisruokavalioita. Näitä kaikkia ei pysty tai tarvitse ottaa huomioon, mutta yleisimmät ruokavaliot on kuitenkin järkevää huomioida.

Kahvi/teemaidoksi kannattaa hankkia vähälaktoosista tai laktoositonta maitoa, jotta suurimman osan juomanautinto turvattu. Myös jos tapaamisissa alkaa käydä säännöllisesti vegaani- tai muuten maidottomia perheitä, helppo tapa antaa heidän tuntea olevansa toivottuja on hankkia pikkutetra kasvimaitoa (soija-, kaura- tai riisimaito) kahviin tai teehen. Edellyttäen että tiedetään heidän juovan juomansa valkaistuna.

Kun vakiokävijät alkavat käydä tutummiksi, voi ihmisiä huomioida pitämällä huolen, että tarjottavien joukosta löytyy sopivaa syötävää juuri näille ihmisille. Moniallergiset ja tiukan ruokavalion noudattajat yleensä huomioivat tuomisissaan omat tarpeensa.

Stressiä ei näistä kannata ottaa, mutta pitämällä mielessä moninaisuuden näissäkin asioissa, saa monta ihmistä ilahtumaan!

FACEBOOK

Facebook on tällä hetkellä yksi tärkeimmistä tiedottamisen välineistä. Sateenkaariperheet ry -nimellä löytyy yhdistyksen virallinen facebook-sivu, joilla on yli 4 000 tykkääjää. Sinne laitettut päivitykset näkyvät kaikille tykkääjille.

Omalle paikkakunnalle voi luoda myös paikalliset julkiset yhteisösivut, esim. Turun seudun sateenkaariperheet. Näille sivuille voidaan laittaa ylläpitäjiksi niin monta henkilöä kuin halutaan ja kaikki heidän postaamansa asiat näkyvät kaikille sivustosta tykkääville. Sivustosta voi tykätä, eikä kenenkään tarvitse hyväksyä sinne ketään.

Omalle paikkakunnalle tai jollekin ryhmälle voi tehdä myös ryhmän. Ryhmä voi olla avoin, suljettu tai salainen.

- Avoimeen ryhmään kuulumisen näkyä kaikille ja ryhmän viestit näkyvät ainakin osittain myös ulkopuolisille.
- Suljettuun ryhmään kuulumisen näkyä myös muille, mutta ryhmän viestit eivät näy muille.
- Salaiseen ryhmään kuulumisesta ei tiedä kukaan muu kuin ryhmään kuuluvat. Salaisen ryhmän olemassaolo ei näy kuin siihen kuuluville, sitä ei löydy edes hakutoiminnolla.

Avoimiin ja suljettuihin ryhmiin voi lähettää liittymispyynnön, jonka ryhmän ylläpitäjä hyväksyy, ryhmän jäsenet voivat myös kutsua ryhmään omia kavereitaan. Salaisiin ryhmiin voivat kaikki ryhmään kuuluvat kutsua facebook-kavereitaan. Sähköpostilla voidaan kutsua myös niitä, jotka eivät ole omia facebook-kavereita. Ryhmään liittyviltä voi myös vaatia vastaamista ylläpidon laatimiin kysymyksiin ennen kuin heidät hyväksytään mukaan.

GENDER

- Naiset
  - o Merkittävä osa sateenkaariperhetoiminnassa mukana olevista ihmisistä on itsensä naiseksi identifioivia ihmisiä. Sateenkaariperheisiin kuuluu ylipäätensä selkeästi enemmän naisia kuin miehiä tai binäärisen (=kaksijakoisen) sukupuoli- jaon ulkopuolella olevia
  - o Koska lähes aina (joillakin paikkakunnilla aina) kaikki aikuisosallistujat luokittelevat itsensä naisiksi, ei yleensä tule edes mieleen tarvitaanko jotain kokoontumisia, jotka ovat suunnattu pelkästään naisille.
- Miehet
  - o Miesten osuus tapaamisissa on ollut verrattain pieni koko yhdistyksen historian ajan. Miehet ovat varmastikin tervetulleita tapaamisiin, mutta voi olla, että he kokevat toisin.

- Tiimissä voidaan miettiä, kuinka miehiä saisi paremmin houkuteltua paikalle ja mitä heillä olisi annettavana paikallistoimintaan. Jos aktiivisia miehiä löytyy, toivovatko he ehkä omia perheretkiä tai isäryhmän pystyttämistä?
- Sukupuolen moninaisuus
  - Monessa sateenkaariperheessä on sukupuolen moninaisuutta. Osa transihmisten, muunsukupuolisten tai intersukupuolisten perheistä ei koe kuuluvansa sateenkaariperheiden joukkoon. Jotkut taas saattavat kokea, että tapaamiset eivät ole heitä varten tai muut eivät halua heitä sinne. Tätä asiaa voi huomioida mainostamisessa ja ottamalla sukupuoleltaan moninaisten ihmistenkin perheet lämpimästi vastaan.
  - On hyvä ottaa huomioon, että kaikki eivät koe olevansa esim. äitejä, saati naisia, vaikka olisivat synnyttäneet lapsen/lapsia. Nimilaput, esim. maalarinteipillä rinnassa, auttavat ihmisiä kutsumaan toisiaan oikeilla nimillä, eikä vaikka epähuomiossa äidittelemään henkilöä, joka ei sitä ole. Ihmisiltä voi kysyä, millä nimellä toivovat heitä puhuteltavan.
  - Kaikki vanhemmat eivät halua nimetä lapsia genitaalien mukaan tytöiksi tai pojiksi. Osa haluaa odottaa lapsen itsensä kertovan, Tapaamisissa voi jokainen pohtia, kuinka kutsuu lapsia ja lapsiryhmiä. Jos lapsen nimi ei ole tiedossa, voisiko esim. puhua ”tuosta punapaitaisesta” työttelyn sijaan, tai ”istutteko lapset alas” sen sijaan, että sanoisi ”istutteko pojat alas”.

HAAVEILIJOIDEN JA VANHEMMUUDEN ALKUMETRILLÄ OLEVIEN TOIMINTA

- Miten lapsia tehdään -tilaisuudet ovat n. kahden tunnin pituisia sessioita, joissa käydään läpi hlbtqa+-ihmisten mahdollisuuksia saada lapsia. Tilaisuuden vetäjä voi olla yhdistyksen työntekijä tai paikallistiimiläiset itse. Vertaistoiminnan koordinaattorilta saa materiaalit ja opastusta, jos haluaa itse vetää tilaisuuden. Tilaisuudessa voi myös käyttää sateenkaariperheiden vanhempia kokemuskouluttajina. Kokemuskouluttajat kertovat omista kokemuksistaan.
- Perhevalmennus on perusteellinen kurssi sateenkaarevan perheyden maailmaan. 20 oppitunnin pituinen kurssi pidetään Helsingissä kaksi kertaa vuodessa viiden peräkkäisen tiistai-illan kurssina sekä kerran vuodessa viikonloppukurssina vaihtuvalla paikkakunnalla. Vetäjinä toimivat yhdistyksen työntekijät.
- Alkutaipaleryhmän perustamisessa kannattaa panostaa tiedottamiseen. Facebook-ryhmä on tehokas tapa infota tulevista tapaamisajoista sekä kertoa tulevasta ohjelmasta. Mitä aktiivisemmin ryhmän tapaamisista tiedottaa sitä suurempi on yleensä osallistujamäärä.
- Alkutaipaleryhmässä tulee huomioida ryhmän omat tarpeet ja mielenkiinnonkohteet:
  - Se, missä vaiheessa lapsen hankintaa ollaan usein vaikuttaa siihen, mistä ollaan kiinnostuneita
  - Alkutaipaleryhmän vertaisuus tulee parhaiten esiin, jos ryhmään saa eri vaiheessa perhe-elämää olevia. Jos toiset vasta suunnittelevat lapsen

- hankintaa ja toiset ovat jo saaneet lapsen, saavat suunnittelijat arvokasta kokemustietoa perheellisiltä/perheelliseltä
- Alkutaipaleryhmässä voi käsitellä mm. eri hedelmöityshoitoklinikoita ja kokemuksia niistä. Ryhmässä voidaan myös keskustella erilaisista perhemuodoista, synnytyksestä, sisäisestä adoptiosta, lapsiperheen arjesta ym.
  - Alkutaipaletapaamisiin kannattaa myös kutsua ns. asiantuntijoita. Esimerkiksi perheneuvolan terveydenhoitaja voi kertoa neuvolatyöstä, kättilö synnytyksestä, taikka sateenkaariperheessä kasvanut nuori voi tulla kertomaan kokemuksistaan sateenkaariperheen lapsen näkökulmasta
- Alkutaipaleryhmä kannattaa järjestää toistuvasti samassa paikassa ja samaan kellonaikaan. Toistuvuus saa ihmiset yleensä tulemaan tapaamisiin herkemmin. Joskus alkutaipaleryhmä voi toki tehdä tutustumiskäyntejä taikka osallistua johonkin tapahtumaan esim. lapsimessuille.
  - Tapaamispaikkana toimii parhaiten tila, missä ei ole paljon meteliä ja missä ihmiset mahtuvat istumaan ringissä ja mihin saa tarjoilut mahtumaan.
  - Alkutaipaleryhmään kannattaa keittää valmiiksi kahvi ja tee, ja aina on mukavaa, jos tarjolla on jotakin pientä makeaa ja/tai suolaista. Se saa osallistujat tuntemaan olonsa mukavaksi ja myös tämä saa heidät tulemaan tapaamiseen uudestaan.
  - Alkutaipaleryhmän ei tule olla luentomainen vaan ennemmin vapaan keskustelun ryhmä. Ryhmässä onkin hyvä istua ringissä niin, että jokainen näkee toisensa ja kykenee keskustelemaan kasvotusten.
  - Usein perhevalmennus tai Miten lapsia tehdään -tilaisuus saa perheestä haaveilevat mukaan toimintaan.
    - Löytyisikö teiltä intoa pitää paikkakunnalla Miten lapsia tehdään -tilaisuus? Lisätietoja ja apua voi kysellä vertaistoiminnan koordinaattorilta
    - Perhevalmennusta on jo useamman vuoden järjestetty kaksi kertaa vuodessa iltakurssina Helsingissä sekä vuosittain viikonloppukurssina muualle Suomessa (Tampere, Pori, Lahti, Jyväskylä, Turku...).
    - Perhevalmennus löytyy myös nettikurssina Väestöliiton Perheikka.fi -sivustolta.
    - Jos perheistä löytyy yhteistyökumppaneita, voidaan iltaperhevalmennuksia järjestää myös muualla Suomessa.

IHMISTEN SAAMINEN MUKAAN

- Pyydä ystäviä tulemaan paikalle.
- Yhdessä järjestäminen
- "Koitetaan miettiä, mitä kivaa tapaamisissa tehtäisiin. Olisiko sinulla joku taito, josta voisi olla iloa? Olisiko jotain mitä voisit vetää aikuisille, lapsille tai koko perheelle?"
- Sovi vähintään yhden perheen kanssa retki tmv. sellaiseksi ajankohdaksi, että se sopii teille molemmille. Ei tarvitse olla yksin, jos sattuu niin ettei muita pääsekään paikalle.

- Pyydä kohtaamiasi ihmisiä ja tuttujasi tulemaan tapaamisiin, mutta myös tyyliin: ”nähdäänhän ensi viikolla tapaamisessa”
- Kävijöille, sähköpostilistalaisille ja facebook-tykkääjille voi tehdä kyselylomakkeita siitä mitä haluaisivat itse tehdä ja millaiseen toimintaan osallistua
- Mainoksia toiminnasta kouluihin, neuvoloihin, leikkipuistoihin, asukastiloihin, kirjastoihin, mikseipä kauppojen ilmoitustauluillekin

JAOSSA ESITTEITÄ, TIETOA...

- Toimistolta lähetetään esitteitä kaikille niitä pyytävälle
- Toimistolta myös lähetetään esitteitä pikkujoukko- ja terveysalan toimipisteisiin ympäri maata. Ota ihmeessä yhteyttä, jos koet esimerkiksi paikallisen terveyskeskuksesi niitä kaipaavan
- Postitse lähetettävät esitteet päätyvät usein vain yhden henkilön pöydälle, minkä vuoksi ei koskaan ole varmuutta, kuinka hyvin ne päätyvät ihmisten saataville. Tästä syystä paikallisilla ihmisillä on tärkeä rooli tiedon jakamisessa
- Jos jokainen vie esitteitä paikkoihin, joissa itse asioi, kuten päiväkotiin, kouluun, leikkipuistoon, neuvolaan ja avoimeen päiväkotiin, niin materiaalit tulevat varmasti esille ja tieto yhdistyksestä ja perheiden monimuotoisuudesta leviää takuuvarmasti ja vauhdilla

KOULULAISET

- Koululaiset eivät välttämättä jaksaa innostua tapaamisista, joissa on vain pikkulapsia ja tarjoillaan mehua ja pullaa
- Koululaisille vertaistuki on erityisen tarpeellista, vaikka he harvoin tiedostavat tätä itse
- Koululaiset kaipaavat toimintaa ja kaihtavat yleensä ohjattuja keskustelupitoisia sessioita, niin tärkeiksi kuin vanhemmat sellaiset näkisivätkin
- Koululaisilla ryhmäytyminen on tärkeää, tähän tarvitaan tutustumis- ja ryhmäytymisleikkejä sekä yhteistä tekemistä
- Koululaisten kohdalla kannattaa miettiä onko toiminta suunnattu vain ala-asteikäisille, kaikenikäisille vai onko ikäjakaumaa tarpeen muutoin rajata
- Isommat koululaiset saattavat olla kiinnostuneita toimimaan pienempien koululaisten ohjaajina
- Koululaisilta leirien ja koululaisohjelman yhteydessä kerätyissä palautteissa koululaiset toivovat seuraavia asioita koululaisten omiin hetkiin:
  - o uimista
  - o leipomista: suolaisten ja makeiden herkkujen valmistamista
  - o seikkailuja
  - o ulkona olemista
  - o pelejä, sekä lauta- että ulkopelejä

- draamaa
- piirtämistä, askartelua
- jännittäviä asioita
- retkiä makeistehtaille
- uusien asioiden kokeilemista
- toimintaa
- Ideoita koululaisten kanssa tehtäväksi:
  - keilailu
  - Megazone
  - parkour
  - jonkun uuden lajin alkeiden opetus
  - tiedekokeilut
  - seinä- tai kalliokiipeily
  - kalliolaskeutuminen
  - boulderointi
  - vierailut tehtaisiin, tiedekeskuksiin tai muihin mielenkiintoisiin paikkoihin
  - leffa- ja teatteriretket tai -illat
  - aarteenetsintä tai geokätköily
  - kaikkeen toiminnalliseen voi liittää eväsretken tai yhteisen ruoanvalmistuksen
    - tortillat/tacot
    - pizzat
    - hampurilaiset
    - hodarit
    - uuniperunat erilaisilla täytteillä
    - ym. jossa koululaiset pääsevät itse päättämään, mitä ruokaansa laittavat

LAPSEVAHDIT

- Lapsenvahdit mahdollistavat sen, että tapaamisissa voi olla myös pelkästään aikuisille suunnattua omaa ohjelmaa.
- Taloudellisinta on, jos lapsenvahdeiksi saadaan vapaaehtoisia henkilöitä esim. perheiden omasta tuttavapiiristä. Joku saattaa jopa ilahtua, että häntä pyydetään. Lasten kanssa touhuaminen tuo iloa monelle, joilla ei ole omia pieniä lapsia
- Jos vapaaehtoisia ei ole saatavilla, on mahdollista käyttää edullisia lastenvahteja
  - Yksi vaihtoehto on kerätä kolehti ja maksaa vahdin/vahtien maksu sillä
  - Toinen vaihtoehto on maksaa palkka paikallistiiminne virallisesta budjetista. Tällöin pitää huomioida seuraavaa:
    - Jos palkkasummat ovat riittävän pieniä, voit maksaa palkat käteisellä, ja saada kulukorvauksen yhdistykseltä tositetta vastaan.
    - Jos alla olevat palkkasummat ylittyvät, palkkiot pitää maksaa yhdistyksen toimiston kautta.

Vaihtoehto 1:

- Maksat itse pienen palkan käteisellä
- Tässä vaihtoehdossa sinä itse toimit työnantajana ja saat siitä jälkikäteen kulukorvauksen yhdistykseltä. Jos tietyt raja-arvot alittuvat, sinun ei tarvitse huolehtia työnantajabyrokratiasta.
- Ainoa velvollisuutesi on kirjoittaa tosite palkanmaksusta!
- Toinen osa tositteesta annetaan työntekijälle ja toinen osa toimitetaan yhdistyksen toimistolle, jotta kulukorvauksesi voidaan maksaa. Tositepohja löytyy yhdistyksen nettisivuilta (Yhdistys -> Lomakkeet)
- Sen voi tulostaa, tai kirjoittaa samat asiat vapaamuotoisesti paperille. Lastenhoitajalla saattaa olla myös omasta takaa tositepohja, esim. MLL:ltä. Voit täyttää myös muiden tositepohjan, kunhan muistat, että toimistolle tarvitaan oma kappale maksutositteesta.
- Sinun ei tarvitse maksaa mitään työnantajamaksuja ja eikä tehdä mitään ilmoituksia, jos seuraavat ehdot täyttyvät:
  - o teetät työtä (ylipäättään kenelläkään) enintään 12 päivänä vuodessa
  - o maksat palkkaa yksittäiselle alle 18 vuotiaalle työntekijälle alle 200 euroa koko vuoden aikana TAI
  - o maksat palkkaa yksittäiselle 18 vuotta täyttäneelle työntekijälle alle 200 euroa koko vuoden aikana, enintään 55,59 euroa kuukaudessa
  - o MLL:n suositus lapsenvahdin tuntipalkaksi on 8,20 euroa (sunnuntaina kaksinkertainen)

Vaihtoehto 2:

- yhdistyksen toimisto maksaa kaikki suuremmat palkkiot kerran kuukaudessa
- Tässä vaihtoehdossa pyydät työntekijää lähettämään maksutiedot (nimi, osoite, tilinumero, sosiaaliturvatunnus!) sekä mahdollisen verokortin yhdistyksen toimistolle.
- Sinun tulee toimittaa toimistolle tieto sovitusta työajasta ja vastaavasta palkkasummasta. Näillä tiedoilla toimisto maksaa palkkiot kerran kuukaudessa.

MEDIA

- Sateenkaariperheiden asioita halutaan tuoda tasaiseen tahtiin esille mediassa. Toimittajilta tulee jatkuvasti pyyntöjä saada haasteltavaksi perheitä tai perheiden aikuisia
- Toiminnanjohtajalle voi ilmoittaa, jos perheenne saattaa olla suostuvainen haastateltavaksi. Tällöin hyväoloinen haastattelupyyntö osataan välittää suoraan sellaisille, joilla ei ole ehdotonta vastustusta asiaa kohtaan. Jokainen perhe toki itse päättää onko kyseinen juttu sellainen, jossa haluaa olla mukana
- Useimmat jutut halutaan tehdä sateenkaariperheiden asian edistämiseksi ja järkevän tiedon jakamiseksi
- Ihmisiä kiinnostavat jutut, joissa on todellisia ihmisiä kertomassa tarinaansa, pelkkä lupaus yhdistyksen työntekijöiden asiantuntijakommenteista ei saa juttua ilmestymään

- Monella kielteiset ja epäilevät asenteet sateenkaariperheitä kohtaan johtuvat tiedon ja kokemuksen puutteesta. Tavalliselle ihmiselle lehti- ja televisiojutut tuovat asiallista tietoa sateenkaariperheistä ja niillä on tärkeä rooli asenteiden muokkaajana

NETTIVERTAISTUKI

- Sateenkaariperheiden keskustelupalsta Setan keskustelufoorumin alaisuudessa
  - o Osoitteessa keskustelu.seta.fi
  - o Palstalla voi keskustella muiden käyttäjien kanssa mistä tahansa mieleen tulevasta, kysyä kokemuksia, etsiä vanhemmuuskumppaneita, myydä vauvatarvikkeita, tiedottaa tapahtumista tai jakaa kiinnostavia linkkejä.
  - o Perheiden oma palsta on suljettu siten, että uusien käyttäjien tulee pyytää ryhmän jäsenyyttä. Palstan vapaaehtoiset moderoijat hyväksyvät uudet jäsenet yksitellen niin pian kuin mahdollista. Palstalla ei ole ennakkomoderointia, vaan moderoijat seuraavat jo julkaistujen tekstien asiallisuutta. Perheiden palstalla on keskustelu sujunut asiallisesti ja hyvässä hengessä aina. Jatketaan tätä perinnettä.
  - o Sateenkaariperheet ry hallinnoi perheiden palstaa, vaikka se sijaitsee Setan foorumilla.
  - o Jotta pääset keskustelemaan sateenkaariperheiden foorumille, sinun tulee suorittaa kaksi vaihetta:
    - 1. Rekisteröidy Setan palvelun käyttäjäksi.
    - 2. Hae sateenkaariperheiden ryhmän jäsenyyttä.
  - o Rekisteröityminen tapahtuu tavalliseen tapaan palvelun ohjeiden mukaan. (sivun vasemmassa reunassa "Rekisteröidy", sitten täytät tiedot ja mene sähköpostiisi lähetetyn aktivointilinkin kautta kirjautumaan uusilla tunnuksillasi sisään)
  - o Sateenkaariperheiden palstan jäsenyyttä haet menemällä 'Omiin asetuksiin' (joka on Seta-logon alla sivun vasemmassa yläreunassa). Tämän jälkeen valitse vasemman laidan valikosta 'Käyttäjryhmät'. Sitten laita ruksi 'Sateenkaariperheiden' kohdalle ja paina 'Lähetä'. Moderaattori hyväksyy pyyntösi yleensä saman päivän aikana.
- Väestöliiton sivusto Perheaikaa.fi, jota ylläpitää Sateenkaariperheiden lisäksi viisi muuta lapsiperhejärjestöä.
  - o Osoitteessa www.perheaikaa.fi
  - o Sivusto tarjoaa paljon mielenkiintoista, mutta erityisesti sateenkaariperheille suunnattuina löytyy:
    - Keskustelupalsta
    - 1 chatti per kuukausi
    - Luentoja
    - Videoklippejä
    - Artikkeleja
    - Blogi
    - Suljettuja ryhmiä
    - Perhevalmennuskurssi

- Parhaiten löydät sateenkaariperheiden omat jutut laittamalla hakusanaksi sateenkaariperhe/ Sateenkaariperheet
  - Sivustolle rekisteröityminen on ilmaista ja anonymia, edes sähköpostin laittaminen ei ole pakollista. Sähköpostiosoitteen näkevät kuitenkin vain Väestöliiton tekniset henkilöt
  - Suurinta osaa toiminnoista voi käyttää rekisteröitymättäkin
  - Sivuston chatit ja ryhmät toteutetaan vapaaehtoisten koulutettujen ohjaajien johdolla. Jos tämän tyyppinen vapaaehtoistyö kiinnostaa, kysy lisää vertaistoiminnan koordinaattorilta
- Katso myös kohta "Facebook"

OUTOJEN JA UUSIEN VASTAANOTTO

Jokainen on joskus käynyt ensimmäistä kertaa sateenkaariperheiden tapaamisessa tai tapahtumassa. Ensikertalaista saattaa jännittää kauheasti. Monelle se voi olla yksi muoto tunnustaa kuuluvansa sateenkaareviin perheisiin. Yleinen pohdinta on, että tuntevatko kaikki muut jo toisensa ja otetaanko minut mukaan joukkoon, löytyykö ihmisiä, joiden kanssa olen edes jotenkin samalla aaltopituudella. Joku saattaa myös miettiä löytyykö lapselle seuraa ja viihtyykö lapsi. Paikallistiimiläisen voi olla hyvä esitellä tapaamistilat ja toimia uusien henkilöiden esittelijänä muille. Näin uusien ei tarvitse uskaltautua itse kiertämään läpi kaikkia ihmisiä.

Kannattaa ottaa käytäntö, että jokainen tervehtii ja käy esittäytymässä uusille. Joillakin paikkakunnilla on koettu hyväksi, että jokaisella kerralla pidetään jonkinlainen alkuleikki, joka voi olla jonkinlainen tutustumisleikki, jos on uusia tai toisilleen tuntemattomia mukana. Lapset ainakin tykkäävät leikeistä.

Nimilaput (helposti maalarinteipistä) voivat olla hyvä juttu, jos kaikki eivät ole entuudestaan tuttuja. On helpompi mennä juttelemaan, kun toisen nimi on tiedossa.

Uusilta voi kysellä onko heillä toiveita tai ideoita tuleville tapahtumille, eli antaa heille heti aluksi mahdollisuus olla vaikuttamassa siihen millaista toimintaa tulee jatkossa olemaan. Useimmat eivät osaa sanoa mitään, mutta voi todeta, että kun jotain tulee mieleen, niin älä epäröi kertoa siitä paikallistiimille. Ihmisille on hyvä korostaa, että toimintaa tehdään osallistujille ja osallistujien ehdoilla.

PRIDET

Helsingissä Pridet järjestetään joka vuosi samaan aikaan, Juhannuksen jälkeisenä viikkona (vko 26). Pirkanmaa Pridet ovat vakiintuneet kesäkuun alkupuolelle ja Rovaniemen Arctic pridet helmi-maaliskuun taitteeseen. Muilla paikkakunnilla Prideja pidetään epäsäännöllisemmin.

Pridejen sattuessa omalle paikkakunnalle, ne kannattaa käyttää hyödyksi. Pridet tarjoavat yleensä suureellisen tiedotusavun. Kun perheohjelma ja miten lapsia tehdään -tilaisuudet

saadaan viralliseen prideohjelmaan (käsiohjelma, netti jne.), tieto niistä tavoittaa paljon suuremman määrän ihmisiä kuin muut kanavat. Ne ovat hyviä sisäänheittotilaisuuksia sateenkaariperhetoimintaan.

Pridet on hyvä mahdollisuus saada mukaan uusia perheitä ja lisätä tietoisuutta paikkakunnan perhetoiminnasta.

RAHOITUS

Sateenkaariperheet ry:n hallitus budjetoit jokaiselle vuodelle määrätyn summan paikallistoimintaa varten (vertaistoimintaa). Budjetti tehdään syksyisin seuraavaa vuotta ajatellen. Paikallistiimeiltä pyydetään budjetin suunnittelua tulevalle toimintavuodelle. Hallitus jakaa jaossa olevan rahan paikallistiimien kesken.

Jos uusi tiimi aloittaa toimintansa kesken toimintakauden, pyritään heille järjestämään myös toiminta-avustusta. Tämä ei vähennä muiden tiimien avustusta.

Jokainen kaupunki jakaa mm. lapsille, nuorille ja perheille suunnattuun kansalaistoimintaan erilaisia toiminta-avustuksia. Näillä on tarkat hakuajat, joita tulee noudattaa. Paikallistiimit voivat lisätä merkittävästi käytössään olevaa rahapottia, hakemalla rahoitusta kaupungilta, kunnalta tai muilta avustuksia myöntäviltä tahoilta (esim. säätiöt, rahastot). Toiminnanjohtaja on käytettävissä apuna hakemusten teossa.

SATEENKAARIPERHEKOULUTUKSET SEKÄ KOULUTTAJAKOULUTUS

- Seta ry. järjestää ilmaisia kouluttajakoulutuksia.
  - o Niihin voi osallistua kuka vain, joka haluaa kehittyä hlbtqi-asioissa kouluttamisessa.
  - o Kouluttajakoulutuksen käyminen ei sido mihinkään.
  - o Kouluttajakoulutuksen käyneet voivat käydä kouluttamassa Setalle tulleissa koulutuspyyntöpaikoissa tai Sateenkaariperheet ry:n nimissä. Yhdistyksen muiden työntekijöiden ei ole mahdollista käydä maksutta kouluttamassa ihmisiä.
- Yhdistyksen koulutusprojekti päättyi, minkä seurauksena ei ole enää varsinaista kouluttajaa. Suurin osa työntekijöistä kouluttaa pyynnöstä ja maksusta sosiaali-, terveys-, kasvatus- ja opetusalan ammattilaisia, mutta kouluttamiseen on käytettävissä hyvin rajallisesti aikaa. Tästä syystä etenkin pääkaupunkiseudun ulkopuolella asuvat vapaaehtoiset kouluttajat ovat kullannarvoisia.
- Erityisen hyvin koulutuksen asiat uppoavat osallistujiin, kun kouluttajan ohella koulutuksessa on mahdollisuus kuulla kokemuskouluttajia.
  - o Kokemuskouluttajat ovat sateenkaariperheen vanhempia, jotka kertovat lyhyesti omista kokemuksistaan sateenkaariperheellisinä.

- Kokemuskouluttajilla ei tarvitse olla mitään kouluttajakoulutusta. Heidän ei tarvitse olla asiantuntijoita missään muussa kuin omassa elämässään.
- Osallistujien kuullaessa kokemuksista, ajatuksista ja toiveista suoraan sateenkaarevan perheen jäseneltä, on vaikutus paljon suurempi kuin jos asiantuntija kertoisi samat asiat.

TIEDOTUS

- Ilmoita vertaistoiminnan koordinaattorille (kaisa.niittyinen@sateenkaariperheet.fi) ajoissa (viim. 3 päivää ennen ilmestymistä) seuraavaan uutiskirjeeseen tulevat tapahtumat. Uutiskirjeen ilmestymisaikataulu ilmoitetaan puolivuositain sähköpostitse paikallistiimiläisille.
- Kaikki tapahtumat viedään myös tapahtumakalenteriin, josta voi yhdellä vilauksella katsoa vaikkapa kuluvaan viikon tapahtumat. Muista ilmoittaa Kaisalle uusista tapahtumista myös uutiskirjeiden välissä.
- Kirjoita erityisemmistä tapahtumista, retkistä yms. 5-10 virkkeen tarina julkaistavaksi uutiskirjeessä ja nettisivuilla. Lähetä tämä Kaisalle. Kuvaliite on iso plussa.
- Kysy ihmisiltä isommissa tapahtumissa ja joskus tapaamisissa saako ottaa valokuvia, jotka julkaistaan uutiskirjeessä, facebookissa tai nettisivuilla. Lähetä myös näitä.
- Julkaise kyseisiä kuvia ja tarinoita myös omassa suljetussa facebook -ryhmässä, mahdollistaen myös ihmisten välisen keskustelun.
- Jos tapaamispaikka on julkinen tila, olisi hyvä ilmoittaa tapaamispaikan nimi sekä osoite. Jos tapaaminen on jonkun koti, kesämökki tai muu yksityinen tila, kannattaa ilmoittaa vain tapaamisen paikkakunta ja alue ja kertoa, että tarkan osoitteen saa sähköpostilla tai soittamalla. Omassa suljetussa/salaisessa facebook -ryhmässä tai sähköpostilistalla voi hyvin ilmoittaa osoitteenkin.
- Ilmoita tapaamisista ja tapahtumista Seta-foorumin Sateenkaariperheet -keskustelupalstalla osoitteessa keskustelu.seta.fi.
- Ilmoita tapaamiset paikalliseen Setaan ja pyydä liittämään ne heidän jäsenkirjeeseensä/-lehteensä ja mahdollisen toimitilan ilmoitustaululle. Huomioi, että kannattaa olla ajoissa liikenteessä, koska monen Setan jäsentiedotteet ilmestyvät vain muutaman kerran vuodessa.
- Ota selvää paikallisen Setan käytännöistä ja kysy löytyykö halukkuutta muuhun kuin tiedotusyhteistyöhön.
- Kun tapahtuu jotain isompaa (johon esim. nähty vaivaa ohjelman muodossa tai muutoin enempi kuin peruserhetapaamiseen), tiedota siitä hyvissä ajoin.
- Tapahtumista voi tehdä mainoksia/julisteita, joita vie neuvoloihin, perhekahviloihin yms. paikkoihin, joissa lasta odottavia ja perheellisiä liikkuu.
- Aivan uusia ihmisiä voi saada hyvin löytämään toiminnan, laittamalla ilmoituksia oman paikkakunnan ilmaisjakelulehtien ja nettisivujen minne-mennä -tyyppisille palstoille.

- Suomi24.fi -palstalta löytyy ryhmistä ryhmät homo, lesbo, bi ja trans. Näihin voi laittaa nimimerkillä ilmoituksia tapahtumista.
- Myös ranneliike.net ja lepakkolaakso.net -sivustoilla on keskustelupalsta, minne mennä –osio ja kuka vain voi ehdottaa tapahtumakalenteriin tapahtumaa. Kun laitat tapahtuman toiselle sivustolle, niin se päivittyy myös toiselle. Näitä luetaan paljon, joten ne ovat hyvä mahdollisuus uusien kävijöiden löytämiseen.
- Tapaamisista voi ilmoittaa myös paikallisradioon.
- Kohdennetuilla sähköposteilla voi tavoittaa ihmisiä, pyydä järjestösihteeriä avuksi.
- Erilaiset sähköpostiryhmät ovat myös mahdollisia tiedotuskanavia.
- Myös WhatsApp -ryhmä tai -lista voi olla toimiva jo mukana oleville tiedottaessa.

ULKOPUOLISET LUENNOITSIJAT JA RYHMÄNVETÄJÄT

- Tapaamisiin voidaan kutsua aikuisille ulkopuolinen alustaja, luennoitsija tai ryhmävetäjä, tai joku ulkopuolinen vetämään koko perheelle jotakin mukavaa.
- Ryhmävetäjiä saattaa saada ilmaiseksi (tekevät vierailuja omana palkkatyönään tai tekevät vapaaehtoistyötä) tai heille pitää maksaa palkkiota.
- Palkkioasioista tulee keskustella heti alkuvaiheessa. Ihmiseltä voi hyvin kysyä hänen palkkiotoivettaan. Kannattaa myös heti sopia maksetaanko hänelle matkakulut, ja laskea paljonko ne tulevat olemaan.
- Alussa kannattaa selvittää toimiiko laskuttajana yksityinen henkilö, jolloin palkkiomenoihin pitää lisätä työnantajakuluja vai firma, jolloin pitää selvittää sisältyykö mahdollinen arvolisävero (alv.) palkkiotoiveeseen.
- Palkkiotoiveeseen voi antaa vastaehdotuksen, jos se kuulostaa liian kovalta
- Jos henkilö tulee julkisilla kulkuvälineillä, tulee maksuperusteeksi toimittaa alkuperäiset matkaliput ja kuitit toiminnanjohtajalle.
- Yleiset kilometrikorvaukset omalla autolla tultaessa ovat 0,45e/km.
- Voidaan sopia, että omalla autolla tulevalle henkilölle maksetaan matkat halvimman julkisen kulkuneuvon mukaan, todellisten bensakustannusten mukaan, virallisen kilometrikorvauksen mukaan tai Sateenkaariperheet ry:n työntekijöilleen ja vapaaehtoisilleen maksaman taksan (0,18e/km) mukaan.
- Yhdistyksen vertaistoiminnan koordinaattoria voi pyytää paikkakunnalle pitämään vaikkapa Miten lapsia tehdään -tilaisuuden tai järjestämään sateenkaariperheasioista kaikille avoimen luennon tai vinkata hänelle kohteesta, jonne hänen kannattaisi tarjota koulutusta.
- Perhesuhdekeskuksesta voi saada ilmaisen rakkaussuhdetuokion

PAIKALLISTIIMIN HALLINNON VUOSIKELLO

Kaikissa kohdissa deadline on kuukauden viimeinen päivä.

Tammikuu

- Toimitetaan toimistolle edellisen vuoden sanallinen **toimintakertomus**, johon voi ottaa mallia edellisten vuosien toimintakertomuksista, jotka löytyvät kotisivuilta Yhdistys -> Toimintakertomukset- ja suunnitelmat
- Tarkistetaan, että **tapahtuma- ja osallistujatietolomakkeessa** on tiedot kaikista oman paikkakunnan tapahtumista edellisen vuoden osalta.
- Paikallistiimi (yhdessä tai erikseen) tekee **arvion** edellisen vuoden aikana annetusta neuvonnasta ja toimintaan osallistuneiden miesten määrästä. Lomake löytyy kotisivuilta Yhdistys > Lomakkeet ja tiedostot
- Edellisen vuoden matkakulut ja **kulukorvaukset** tulee olla laskutettuna kuun loppuun mennessä
- Yhdistyksen hallitus vahvistaa **käyttötalousarvion**, joka huomioi vuodenvaihteen avustuspäätökset, ja lyö lukkoon kullekin paikkakunnalle varattavan rahamäärän
- Paikallistiimin edellisen vuoden **tuloslaskelma** toimitetaan paikallistiimille

Maaliskuu

- Paikallistoiminnan **kehittämisspäivät** ja yhdistyksen **kevätkokous**

Toukokuu

- Kansainvälinen sateenkaariperhepäivä on toukokuun ensimmäisenä sunnuntaina. Järjestetään iloisia ja *näkyviä* tapahtumia perheille. Päivän tapahtumille oma budjetti (haetaan edellisessä elokuussa).
- Seuraavan vuoden puitteiden suunnittelun aloittaminen paikallistiimissä (määrärahojen haku elokuussa).

Elokuu

- Toimitetaan toimistolle seuraavan vuoden **toimintasuunnitelma**, johon voi ottaa mallia edellisten vuosien toimintasuunnitelmista. Löytyvät kotisivuilta Yhdistys -> Toimintakertomukset- ja suunnitelmat
- Toimitetaan toimistolle perusteltu **talousarvioesitys**, jossa esitetään toiveet paikallistiimin käyttöön varattavista rahoista ja niiden käyttötarkoituksesta
- Sekä toimintasuunnitelmassa että talousarviossa tulee huomioida **Paikallistoiminnan tavoitteet ja kriteerit määrärahojen jakoon**. Löytyy kotisivuilta Yhdistys -> Lomakkeet ja tiedostot

Syyskuu

- Yhdistyksen **hallitus varaa** kokouksessaan kullekin paikallistiimille tietyn summan rahaa seuraavalle vuodelle. Päätös tehdään tiimien suunnitelmien pohjalta soveltaen em. kriteeristöä. Päätetty summa saattaa kasvaa tai vähentyä tammikuussa, kun hallitus vahvistaa käyttötalousarvion, jossa huomioidaan vuodenvaihteessa tulevat avustuspäätökset.

Marraskuu

- Yhdistyksen **syyskokous**, joka valitsee hallituksen, usein Setan edustajakokouksen yhteydessä.

Joulukuu

- Joulun alla **STEA julkistaa avustusesityksensä** seuraavalle vuodelle. Jos avustus nousee tai laskee edellisestä vuodesta, se saattaa vaikuttaa syyskuussa päätettyihin summiin.

Paikallistoiminnan tavoitteet ja kriteerit määrärahojen jakoon

Sateenkaariperheet ry:n hallitus päättää vuosittain kuinka suuri määräraha varataan paikallistiimien toteuttaman paikallisen toiminnan kuluihin. Samoin hallitus päättää miten määräraha varataan eri paikkakuntien/alueiden kesken. Hallituksen päätös määrärahan jakamisesta perustuu edellisen vuoden osallistujamääriin ja paikallistiimien toimittamiin seuraavan vuoden toimintasuunnitelmiin ja arvioidaan siitä, miten kunkin alueen suunnitelmat edistävät paikallistoiminnan tavoitteiden toteutumista. Hallitus on katsonut, että määrärahapäätöksissä voidaan näin ottaa huomioon sekä isojen paikkakuntien iso volyyymi että pienempien paikkakuntien erityiset tarpeet. Osallistujamäärän painoarvo rahanjaossa on 40% ja toimintasuunnitelmien arvioinnin 60%.

Määräraha varataan paikkakunnan käyttöön, mutta hallitus varaa itselleen oikeuden uudelleen harkita kunkin alueen määrärahan suuruutta milloin vain. Määrärahan suuruus voi joustaa molempiin suuntiin, ja myös uusille alueille voidaan myöntää määrärahaa kesken vuoden. Suunnitelmien ja rahantarpeen muuttuessa paikallistiimejä rohkaistaan olemaan yhteydessä toiminnanjohtajaan.

Paikallistoiminnan tavoitteet:

- lapset pääsevät näkemään monenlaisia perheitä
- vanhemmat saavat vertaistukea muilta vanhemmilta
- vanhemmat ja lapset löytävät kontakteja / uusia ystäviä / laajentavat elinpiiriään
- toiminta tavoittaa erityisissä elämäntilanteissa olevia, esim. yhden vanhemman perheitä
- sateenkaariperheet tulevat näkyvämmiksi paikkakunnalla, niin asukkaiden kuin ammattilaisten osalta
- paikalliset perhepalvelut saavat palautetta palveluista, palveluntarjoajia koulutetaan ja päättäjiin vaikutetaan sateenkaariperheiden huomioimiseksi alueella

Edellisen vuoden osallistujamäärät (40%):

- Tieto osallistujamäärästä toimitetaan vuosittain toimintakertomuksen yhteydessä
- Kunkin alueen osallistujamäärälle lasketaan osuus koko maan osallistumisista
- Varattu määräraha potti jaetaan alueiden kesken näiden osuuksien suhteessa

Toimintasuunnitelman arvioinnin kriteerit (60%):

- kuinka hyvin toimintasuunnitelma vastaa toiminnan tavoitteita
- kuinka monipuolista suunniteltu toiminta on
- kuinka hyvin toiminta mahdollistaa aidon vertaistuen vastaanottamisen ja antamisen
- kuinka hyvin toiminta huomioi sateenkaariperheiden ja elämäntilanteiden koko kirjon
- perheiden yhteiset retket palvelevat useita tarkoituksia, mutta retkien kuluja (sisään pääsymaksuja tms) ei voi olla kuin enintään puolet suunnitelluista kuluista

- aidosti valtakunnalliseksi tarkoitetulle tapahtumalle (myös retkille) voidaan myöntää enemmän määrärahaa kuin mitä muuten tulisi kyseeseen
- paikallistiimejä halutaan myös palkita ilmaisten tapaamistilojen etsimisestä ja rahoituksen hakemisesta omalta alueelta.

WERTAISRYHMÄT/VERTAISTAPAAMISET AIKUISILLE

Riittääkö aikuisille yhteistoiminta koko perheen kesken vai haluavatko aikuiset välillä omaa keskustelua, muuta touhua tai jopa aivan oman illan?

Monella paikkakunnalla on järjestetty perhetapaamisten yhteydessä aikuisille oma hetki (pari tuntia), jonka aikana lapsenvahdit pitävät huolta lapsista toisessa tilassa. Ennen tai jälkeen voidaan kahvitella ja viettää vapaasti aikaa koko perheen kesken.

Paikallistoiminnan määrärahoja voidaan käyttää myös yhteisen lapsenvahdin kustannuksiin (ks. lisää kohdasta lapsenvahdit). Paikkakunnilla on myös järjestetty säännöllisesti kokoontuvia aikuisille suunnattuja ryhmiä tai yksittäisiä aikuisten omia tapaamisia, jolloin jokainen on hoitanut itse lapsilleen hoitajan.

Ohessa vinkkejä erilaisista ryhmistä eri paikkakunnilta:

- Alkutaipale -ryhmät
- Sosiaalisten vanhempien tapaamiset
- Uusperheellisten illat
- Taaperotapaamiset
- Yhden vanhemman perheet
- Aikuisten virkistäytymisillat

X-RAY? - VAKUUTUS

Sateenkaariperheet ry on vakuuttanut vapaaehtoistyöntekijät tapaturmien varalta ja heille on myös vastuuvakuutus. Eli jos vapaaehtoinen vaikka horjahtaa ja kaataa tapaamispaikan taulutelevision, korvaa vastuuvakuutus sen. Osallistujat eivät ole vakuutettuja yhdistyksen puolesta.

YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAMINEN

Yhdistys valmistele jokaiselle eduskunnan nelivuotiskaudelle omat poliittiset tavoitteensa. Näiden tavoitteiden toivotaan ohjaavat puolueiden toimintaa. Monet perheiden yhdenvertaisuutta ajavat puolueet ja etenkin puolueiden nais- ja nuorisosaostot, ovat liittäneet tavoitteet omiin ohjelmiinsa. Tavoitteita on hyvä tuoda näkyviin myös paikallisessa päätöksenteossa sekä EU:n tasolla.

Paikalliset toimijat voivat auttaa tavoitteiden näkymistä päättäjille vaikkapa käymällä keskustelua vaaliteltoilla, lähettämällä ehdokkaille ja edustajille henkilökohtaista viestiä,

jossa kertovat määrätyn lain muuttumisen tärkeydestä oman perheensä kohdalta tai jonkin asian merkityksestä juuri itselle. Kansanedustajille voi lähettää tunteisiin vetoavia viestejä ja vaikka valokuvia ja lasten kommentteja. Edustajat helposti etäännyvät ruohonjuuritasolta, ja perheillä on tärkeä rooli viestiä heille oikeiden ihmisten elämästä.

Oman alueen kansanedustajiin on erityisen hyvä olla yhteydessä, mutta eihän kukaan tiedä ketä olet äänestänyt, joten voit viestiä kenelle tahansa ”omana poliitikkonasi”. Ryhmäsähköposteja, joista käy selville, että se on lähetetty usealle, ei kannata harrastaa, mitä henkilökohtaisempi sen toimivampi. Puhuttele nimellä!

Ruohonjuuritason vaikuttamista voi tehdä hyvin helpolla. Kun jokainen perhe vie erilaisia sateenkaariperhe-esitteitä oman lapsen päivähoitopaikkaan, omana neuvolaan, kouluun ja muiden käyttämiensä palveluiden toimipisteisiin, niin tieto leviää helposti ja mukavasti. Ammattilaiset myös mielellään kuulevat sateenkaariperheiden toiveista ja tarpeista. Moni on lahjoittanut lapsensa päivähoitopaikkaan ja kouluun sateenkaariperheiden kirjan, esim. Ikioma perheeni, Meidän pihan perhesoppa tai Todd Parrin Perhekirja.

ZZZ

Vapaaehtoistyö on parhaimmillaan antoisa ja mahtava harrastus. Paikallistiimiläisen tärkein työväline on oma persoona. Omasta jaksamisesta on hyvä huolehtia. Tärkeidenkin tapahtumien ollessa tulossa kannattaa muistaa nukkua ja levätä riittävästi. Uupuneena mikään ei ole kivaa. Yhdistys tarjoaa sinulle tukesi. Kysy neuvoa sitä tarvitessasi, uskalla esittää toiveita ja ideoita. Tunnethan rajasi ja sanot ”ei” tarvittaessa?

Itsensä helliminen kannattaa!

ÄTÄ YHTEYTTÄ

- työntekijöiden sähköpostit, etunimi.sukunimi@sateenkaariperheet.fi
- Toiminnanjohtaja Juha Jämsä, 044-997 1956 (hallinto)
- Vertaistoiminnan koordinaattori Kaisa Niittynen, 050-321 7976
- Järjestösihteerin Laura Valoma, 050-525 7999
- Hallituksen puheenjohtaja Krister Karttunen, 050-513 7765, puheenjohtaja@sateenkaariperheet.fi
- Yhdistyksen toimisto löytyy osoitteesta Hämeentie 29, 00500 Hki. 7. krs.

- jos haluat olla mukana vaikuttamistyössä -> toiminnanjohtaja
- jos olet kiinnostunut näkymään mediassa -> toiminnanjohtaja
- jos sinulla on mitään kysyttävää vertaistoiminnasta tai tapahtumista -> vertaistoiminnan koordinaattori
- jos sinua kiinnostaa missä tahansa muodossa toimia vapaaehtoisena -> vertaistoiminnan koordinaattori

- jos haluat tehdä osoitteenmuutoksen tai lisätä/poistaa perheenjäseniä jäsenrekisteristä -> järjestösihteeri
- jos haluat ilmoittaa tapahtumia esim. uutiskirjeeseen -> vertaistoiminnan koordinaattori
- jos haluta perustaa uuden ryhmän -> vertaistoiminnan koordinaattori
- jos sinulta puuttuu jäsenkortti tai olet hävittänyt laskun -> järjestösihteeri
- jos sinulla on yhteistyökumppani-idea tai toiveita toiminnasta -> vertaistoiminnan koordinaattori
- jos haluat esittää toiveen koulutettavista ammattilaisista -> vertaistoiminnan koordinaattori
- jos haluat järjestää omalla paikkakunnalla avoimen koulutuksen tai miten lapsia tehdään illan tms. ->vertaistoiminnan koordinaattori
- jos olet kiinnostunut hallitustyöskentelystä -> puheenjohtaja
- jos olet kiinnostunut kansainvälisestä toiminnasta -> puheenjohtaja
- mitä tahansa muuta -> info@sateenkaariperheet.fi, viesti ohjataan oikealle henkilölle

ÄÄH, ELI MITÄ TEHDÄ TAPAAMISESSA

Tärkeintä tapaamisissa on yhteen kokoontuminen ja rento yhdessä oleskeleminen, vapaa touhuaminen, ohimennen tutustuminen ja asioista juttelu. Osaa perheistä tällainen toiminta ei yksistään kiinnosta tai se tuntuu hankalalta. Paljon tapaamisissa käyvät saattavat myös kaivata vaihtelua ja konkreettisempaa yhdessä tekemistä. Yhdessä tekeminen ja toiminnallisuus myös auttavat tutustumaan toisiinsa. Kaikille ei isossa joukossa puhuminen sovi.

Tapaamisessa voi tehdä vaikka mitä. Alla muutamia vinkkejä ja tilaa omille muistiinpanoille.

- Varainhankinta-askarteluja
  - o pääsee näpertämään käsillään ja toteuttamaan itseään ja samalla on hyödyksi varainhankinnallisesti. Yhteisen näpertelyn lomassa on luonnollista käydä keskustelua.
  - o vertaistoiminnan koordinaattorilta voi pyytää ohjeet tai voi keksiä ihan omia juttuja
- muita askarteluja
- musiikkihetki
- vauva/taapero/lapsihierontaa
- värikylpy
- kutsutaan paikalle vaate/tuote-esittelijä
- leikkipäivä, johon jokainen tuo mukanaan yhden yhteisleikin, josta itse pitää
- vuodenkierron mukaiset juhlat voi hyödyntää. (osa ideoista on paikallistiimiläisten kehittämispäivillä 2018 hahmottelemia, osa toimiston väen).
  - o Laskiainen helmi-maaliskuussa
    - Pulkkamäkeen tai pihalle lumiolioita ja lumilinnoja rakentamaan
    - Kuumat juomat ja eväät mukaan

- Ulkoleikkejä: kuka pelkää lumimiestä, lumijalkapallo, hipat, lumienkelien tekemistä, lumilyhtyjä...
  - Laskiaispullien leipomista ja syömistä
- Runebergin päivä 5.2.
- Runebergin/Fredrikan torttujen leipomista
  - Lukukirjana Mauri Kunnaksen kirja ”Koiramäen Martta ja Ruuneperi”
  - Otetaan runopussi käyttöön. Jokainen lapsi saa vuorotellen nostaa sieltä runon.
  - Voidaan kirjoittaa omia runoja ja piirtää niihin kuvia, ihan hassujakin
- Saamelaisten kansallispäivä 6.2.
- Satutuokio saamelaisten satujen ja lastenkirjojen parissa. Lisää kannattaa etsiä kirjastoista, mutta ainakin tällaisia voi löytyä.
    - Paada-Leivo, Ranttila & Anttonen. 2015. Puolatyttö / Jokḡanieiddaš. suomi/pohjoissaame. (Valittu ilmestyessään vuoden parhaaksi saamelaiseksi lastenkirjaksi.)
    - Helander-Renvall, Ylimartimo, Reinikainen & Arvola. 2012. Auringon tytär: saamelaisia satuja / Daughter of the sun: Sámi fairy tales / Beaivvi nieida: sápmelaš máidnasat. suomi/englanti/saamelaiskielet. (Viisi saamelaista kuvitettua satua kolmella kielellä.)
    - Palojärvi & Palismaa. 1970. Ahkupiebm: Saamelaissatu. suomi/saamelaiskielet.
    - Löytyisikö sateenkaarevuutta käsittelevää saamelaista lastenkirjallisuutta?
  - Saisiko sovittua nettiyhteyttä Saamenmaalle (esim. kirjastot, päiväkodit, koulut), jotta voidaan tervehtiä?
  - Suvi Westin (2016) dokumentti ”Sparrooabbá” kuvaa saamelaisuuden ja lesbouden suhdetta.
- Ystävänpäivä 14.2.
- Sydämenmuotoisten suklaakonvehtien tekoa (vaatii sydämen mallisen silikonivuoan)
  - Ystävänpäiväkorttien ja -kirjeiden askartelua
  - Ystäväleikkejä ja ystävälauluja: esim. ystäväni tuttavani ratiriti ralla
  - Rakkaussuhteisiin keskittyvä tapaaminen, jonka ajaksi lastenhoitaja
- Kalevalan päivä, suomalaisen kulttuurin päivä 28.2.

- Kalevalan kadonneet osat
  - (Lasten) Kalevalan lukemista ja sen innoittamaa piirtelyä, askartelua, näyttelemistä ym.
  - Suomalaisten ruokien ja/tai leivonnaisten valmistus; korvapuustit, karjalanpiirakat, lettukestit, kalakeittoa, ruisleipää
  - Isovanhemmat mukaan tapaamiseen
- Naistenpäivä 8.3.
    - Koko perheen tapahtuma
    - Ilmaise feminiinisiä puoliasi!
    - Voisiko paikalle kutsua jonkun toimijan esittelemään ihonhoitotuotteita, meikkejä tai muuta perinteisesti naisellisena pidettyä?
    - Some-kampanja
- Minna Canthin päivä, tasa-arvon päivä 19.3.
    - Leivontakilpailu; isot leipomofirmat mukaan, voittaja torttu tuotantoon
    - Käsi- ja sorminukkien valmistusta ja teatteriesityksiä
    - Dokkari: Transihmisten kokemukset tasa-arvosta eri sukupuolissa
    - Yleisöosastokirjoituspaja ensimmäisen suomenkielisen sanomalehtinäisen kunniaksi
- Kevätpäiväntasaus
    - Luontoretki
    - Kevään merkkien seuraaminen retkellä tai pitkin kevättä. Voidaan toteuttaa myös leikkimielisenä kilpailuna perheittäin tai joukkueittain. Ketkä ovat nähneet/kuulleet mitään tai mitä bongataan retkellä, mm.:
      - muuttolintuja, kevätlintujen laulua tai lintuja rakentamassa pesää
      - erilaisia kevätkukkia; leskenlehti, krookus, valkovuokko, sinivuokko
      - sammakonkutua, matelijoita
      - hyönteiset; perhoset, hämähäkit, kärpäset
      - pajunkissoja tai hiirenkorvia puissa
- Pääsiäinen
    - Kananmunien maalaamista tai värjäämistä ja pajunoksien koristelua
    - Jokainen tuo mukanaan sovitun määrän suklaamunia kätkeväksi. Jokainen lapsi saa etsiä ennalta sovitun määrän munia itselleen.

- Tipujen, pupujen ja noitien askartelua, naamarien askartelua.
  - Pukukilpailu
  - Noitajuhlat, joihin pukeudutaan noidiksi ja tehdään jotain noitajuttuja, kts. vinkkejä kirjoista, etsi kirjastosta Suuri noitatieto, Suuri noitakirja jne.
- Kirjan ja ruusun päivä 23.4.
    - Sateenkaareva kirjaesittely lapsille/aikuisille
      - Kirjastoista sateenkaarevia kirjoja esittelyyn lapsille ja aikuisille
    - Aloite lähikirjastoon sateenkaarihyllystä, jos ei jo ole!
    - Kirjakirppis, kirjojen vaihtoa, kirjojen lainausta
- Vappu 30.4.
    - Koko perheen piknik
    - Kasvomaalauksia, pelejä, ilmapalloja, askarteluja, koristeluja
    - Tarjoiluna simaa, tippaleipiä, munkkeja...
- Eurooppa-päivä 9.5.
    - Tietoa erilaisista EU-lainsäädännöistä, jotka koskevat sateenkaarikansaa
    - Tapaamisen järjestäminen muulla kielellä kuin suomella
    - Muun kieliseen lastenkirjallisuuteen tai muuhun mediaan tutustumista
- Äitienpäivä toukokuun toinen lauantai
    - Läheisten päivä / Vanhempain päivä / Äitien ja läheisten päivä
    - Korttien askartelua äideille, tädeille, mummoille...
    - Muistetaan perheiden monimuotoisuus! Lapset/perheet saavat kutsua tapahtumaan mukaan niitä läheisiä, joita tänä päivänä haluaa muistaa.
    - Ennakoon kirjoitettu/suunniteltu yleisönosastokirjoitus tai muu mediajuttu julkaistavaksi
- Homo-, trans- ja bifobian vastainen päivä 17.5.
    - Askarrellaan ja väritellään lippuketju, jossa sateenkaarilippuja ja biseksuaalisuutta sekä transsukupuolisuutta juhlivia lippuja. Myös muita lippuja? Ei jätetä ketään ulkopuolelle!

- Ennakoon kirjoitettu/suunniteltu yleisönosastokirjoitus tai muu mediajuttu julkaistavaksi
  - Transihmisten tapaamisen järjestäminen

- Unikeonpäivä 27.7.
  - Pukukilpailu ja musiikki- ja teatteriesityksiä Naantalın Unikeonkestien innoittamana

- Yrittäjän päivä 5.9.
  - Yhteinen tapahtuma 4H-kerhon kanssa, tai 4H-kerhon esittäytyminen paikallisjärjestölle. Erityisesti kouluikäisille!
  - Yhteistyötä tuttujen tai muiden alueen yritysten kanssa

- Aleksis Kiven päivä, suomalaisen kirjallisuuden päivä 10.10.
  - Lempikirjakerho; luetaan ja jaetaan suomalaisia lempikirjoja ja –runoja
  - Kirjakirppis, kirjojen vaihtoa, kirjojen lainausta
  - Lasten (ja miksei muidenkin) sadutusta. Sadutus on kaiken ikäisten - erityisesti lasten - kuuntelemaan ja osallisuutta korostava menetelmä. Tarkoituksena ei ole saada ”järkevää” satua, vaan pysähtyä kuuntelemaan, mitä toisella on mielessään. Satu voi olla lauseenkin mittainen. Sadutuksen ohjeet ovat: ”Kerro satu (tai tarina). Kirjaan sen juuri niin kuin sen minulle kerrot. Lopuksi luen tarinasi ja voit muuttaa tai korjata sitä mikäli haluat.” Päivän aikana kertyneet sadut voidaan lopuksi jakaa kaikkien osallistujien kesken satutuokiossa.

- YK:n päivä 24.10.
  - Yhteistä toimintaa/yhteistyötahona osallistumista jonkun muun järjestön/organisaation kanssa ihmisoikeustapahtuman merkeissä

- Ruotsalaisuuden päivä 6.11.
  - Ruotsinkielinen perhetapahtuma
  - Ruotsinkieliseen lastenkirjallisuuteen tutustumista

- Isänpäivä marraskuun toinen sunnuntai
  - Läheisten päivä / Vanhempain päivä / Isien ja läheisten päivä
  - Korttien askartelua isille, sedille, enoille, vaareille, mieskavereille...

- Muistetaan perheiden monimuotoisuus! Lapset/perheet saavat kutsua tapahtumaan mukaan niitä läheisiä, joita tänä päivänä haluaa muistaa.
  - Ennakoon kirjoitettu/suunniteltu yleisönosastokirjoitus tai muu mediajuttu julkaistavaksi
  - Isäryhmän tmv. tapaamisen järjestäminen
- Halloween ja Kekri
    - Naamiaisjuhlat
    - Nyyttäripöytään teemaan sopivia syötäviä
    - Kauhupolku ikätason mukaisesti
    - Netistä löytää paljon koristelu-, ruoka- ja leikkivinkkejä.
      - Kaupat ovat halloween-krääsää pullollaan, mutta itse leikkaamalla paperista valkoisia kummituksia, pääkalloja, luurankoja ja luita, mustia hämähäkkejä, käärmeitä ja noitia yms. saa halvalla materiaalia.
      - Auki leikatuilla jätesäkeillä voi peittää vaikka yhden huoneen nurkan, jos ei jaksaa koko huonetta.
      - Narukerästä saa sidottua 2-4 huonekalun väliin nopeasti hämähäkin verkon.
      - Led-tuikuilla saa hyvin tunnelmaa
      - Limaa voi tehdä tekemällä kiisseliä, johon ei laita kuin ehkä tilkan mehua väriä antamaan ja liikaa perunauhoa. Toisen näköistä saa, jos kaikkea perunajauhoa ei sekoita kunnolla vaan antaa limaan jäädä jauhoisia klönttejä
- Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
    - Vaikuttamistapahtuma vai perhetapahtuma?
    - Lapsen oikeudet kiteytettynä
      - Syrjimättömyys
      - Lapsen edun huomioiminen
      - Oikeus elämään ja kehittymiseen
      - Lapsen näkemysten kunnioittaminen
        - Eli pohdituttavaa esim. Lapsen oikeus kaikkiin vanhempiinsa, lapsen oikeus määrittellä oma sukupuolensa
- Transihmisten muistopäivä 20.11.
    - Transihmisten tapaamisen järjestäminen
    - Lapsille lukutuokio, jossa aiheeseen liittyviä satukirjoja

- Viedään yhdessä kynttilöitä esim. jollekin muistomerkille
  - Isompien lasten kanssa keskustelua ihmisoikeusteemasta ja siitä, miten transoikeudet maailmalla toteutuvat
- Itsenäisyyspäivä 6.12.
    - Juhlapukujuhlat tai disco, joissa tanssia, suomilauluja ja suomalaista nyttäriiruokaa
    - Tai juhla, jossa roolivaatteilla saa leikitellä sukupuolirooleilla, pukeutua ihan övereihin kokonaisuuksiin, valita jokin itselle ihan uusi asukokonaisuus...
      - Maljoja ja puheita eri rooleista käsin
    - Suomenlippunauhojen askartelua joulukuusta varten
    - Alkoholitonta boolia tai skumppaa
    - Isovanhemmat mukaan
- Jean Sibeliuksen päivä, suomalaisen musiikin päivä 8.12.
    - Levyraati
    - Musiikkiteemaista toimintaa; CD-levyjen kuuntelua, erilaisia musiikkivälineitä ja niillä soittelua
    - Erilaisten tunnelmien tutkimista suomalaisten sävellysten kautta
      - Maalausta tai liikkumista musiikin mukaan—”Milloin sinusta tuntuu tältä?”
    - Musiikkivälineiden askartelua; marakassit, sadetikut...
- Pikkujoulut
    - Joululauluja- ja leikkejä (löytyykö jopa säestäjä omien joukosta)
    - Piparkakkujen leivontaa ja koristelua
    - Riisipuuroa
    - Joulupukin vierailu. Kaikkia voi pyytää tuomaan kotoa kierrätyslahja pukinkonttiin (1/lapsi) tai ostettu määritellyn hintainen lahja
    - Jouluaikartelu; joulukortit, pikkulahjat, kartonkitontut, massapallotonttuja ja -eläimiä, wc-paperirullatonttuja (pumpulia parraksi, huopaa hatuksi), lumihutaleiden askartelua
- Talvipäivänseisaus 22.12.
    - Lumihutaleiden askartelua
    - Varjokuvien tekeminen
    - Ulkoilutapahtuma lyhyen valoisan ajan aikana
      - Lumiveistosten, -lyhtyjen ja -linnojen tekemistä

- Sumupulloilla ja värjättyllä vedellä värikkäitä maalauksia ja sateenkaaria lumeen
- Jutustelua oman perheen jouluperinteistä

ÖRKKI JUOKSEE ELI LEIKKI- JA LAULUVINKKEJÄ

Tutustumisleikkejä

ESINE ENNEN NIMEÄ

Jokainen ottaa laukustaan esineen, ja kertoo vuorollaan sen tarinan. Lopuksi kerrotaan vasta oma nimi ja esineen yhteys itseän.

YHDISTÄVÄ TEKIJÄ

Jaetaan ihmiset noin kolmen hengen ryhmiin ja näissä ryhmissä pitää keksiä esimerkiksi kolme ryhmäläisille yhteistä asiaa (sisarusten lukumäärä, sama musiikkimaku, sama lempiväri...). Nopein ryhmä voittaa.

JONOON JÄRJESTY!

Ryhmä voidaan aluksi jakaa noin 6-8 hengen ryhmiin. Näiden ryhmien pitää mahdollisimman nopeasti asettua leikin vetäjän/vetäjien keksimään järjestykseen (jonoon) vetäjän/vetäjien määräämään säännön mukaan, esimerkiksi kengän koko, pituus, toisen nimen ensimmäinen kirjain... Tämän jälkeen ryhmä muodostaa patsaan. Nopein ryhmä voittaa.

MEIDÄN PERHE

Jokainen perhe saa 10 min aikaa miettiä miten haluaa esitellä perheensä muille läsnäolijoille. Tyyli on vapaa. Perheensä esittelyn voi hoitaa laulamalla, räppäämällä, näyttelemällä, loruilemalla yms.

MILLAINEN SINÄ OLET?

Valitaan joku seuraavista kysymyksistä, johon kukin vuorollaan vastaa: "Jos kenkäsi juttelisivat sinusta, mitä ne kertoisivat?" "Jos lemmikkieläimesi (oikea tai kuviteltu) kertoisi sinusta, mitä se kertoisi?" "Mikä eläin haluaisit olla. Miksi?" Pienimpien kohdalla joku perheenjäsenistä kertoo, hänestä vastaavat asiat.

SYNTYMÄPÄIVÄAAKKOSTUS

Ihmiset istuvat tai seisovat rivissä. Leikki alkaa siten, että kukin esittelee itsensä ja kertoo syntymäpäivänsä vierustoverilleen. Vierustoverit vaihtavat paikkaa tai pysyvät aloillaan sen mukaan, miten heidän syntymäpäivänsä sijoittuvat vuodenkierrossa: kumman syntymäpäivä on aikaisemmin, istuu myöhemmin syntyneen vasemmalle puolelle. Esimerkiksi helmikuussa syntynyt istuisi marraskuussa syntyneen vasemmalle puolelle. Sitten esittäytyään vastaavasti uudelle, viereen istuneelle kasvolle. Tätä jatketaan kunnes koko poppoo istuu järjestyksessä.

Samalla logiikalla voidaan aakkostaa myös nimipäivien mukaan.

ETUNIMET PIKAKIERROKSENA

Kaikki leikkijät tervehtivät toisiaan ja sanovat nimensä. Ensimmäisellä kierroksella tervehditään kättelemällä ja silmiin katsomalla. Seuraavilla kierroksilla otetaan kiinni nilkasta, polvesta, olkapäästä, korvasta jne.

KORTIT

Kuvakortit levitellään pöydälle tai lattialle, ja jokainen valitsee sieltä ohjeen mukaisen kortin ja esittelee sen avulla itsensä. Ohjeistus voi olla ottaa kortti, joka kuvaa jotenkin sivua; kortti, joka tänään tuntuu omalta; kortti, joka kuvastaa sun tämänhetkistä fiilistä jne.

PIKKUELÄIMET

Kasaa iso joukko pikkuleluja, esim. pääsisäismunayllätyksiä. Jokainen kerää leluista yhden, joka kuvastaa häntä itseään. Poissa oleville perheenjäsenille voidaan valita omat lelut. Ja sitten esitellään, kuka on ja miksi valitsi juuri sen lelun (itselleen tai perheenjäsenelleen).

Loruja

METROLLA MUMMOLAAN

Limpsin lampsin
jalkapatikalla,
patikalla joo.
maantietä pitkin,
Köröttelen köröttelen
kympin ratikalla,
ratikalla joo.
Soitan kelloa
painan nappia
tällä pysäkillä pois,
liukuportaita metroon
ja metrolla mummolaan!

(Hannele Huovi)

MAANTIETÄ PITKIN

Tämä poika marssii maantietä pitkin,
kinkkaa, konkkaa kivitietä pitkin.
Tämä poika marssii
maantietä pitkin.
pyörii näin ja pyörii noin,
pyörii näin ja pyörii noin.
minä annan suukon aina kun voin!

YSTÄVÄNI TUTTAVANI

Ystäväni tuttavani rati riti ralla,
käy nyt kanssain piirileikkiin, rati riti ralla!
sinun kanssas VASTATUSTEN rati riti ralla,

(vastatusten/selätysten/vieretysten/

sinun kanssa pyörimässä rati riti ralla.

ym eri säkeistöissä)

YSTÄVYYDEN TALO

Rakennetaan taloa,
ystävyyden taloa,
riittää kyllä valoa,
kun rakennetaan taloa.

Naulataan seinät, kop kop, kop kop
naulataan seinä, kop kop kop kop
naulataan yhdessä seinät kop X2

Rakennetaan taloa...
maalataan seinät, lits läts, lits läts

Rakennetaan taloa...
muurataan takka, nap nap, nap nap

Rakennetaan taloa...
Nostetaan katto, hii'op hii'op...

Rakennetaan taloa...
Pidetään juhlat, huuu, huuu...

LORUPUSSI

"Kuka saa, kuka saa lorupussiin kurkistaa. (lapsen nimi) saa, (lapsen nimi) saa, lorupussiin kurkistaa, tillin tallin tömpsis."

Laitetaan erilaisia loruja pussiin/pipoon ja kukin ryhmän lapsi saa vuorollaan yllä olevan lorun saattelemana nostaa itselleen lorun. Sitten joko lapsi taikka aikuinen lukee lorun ja siirrytään seuraavaan lapseen. Loruja löytyy netistä googlaamalla.

Leikkejä

UPPOAVA LAUTTA-LEIKKI

Jaetaan perheet kolmeen joukkueeseen, niin että perhekuntaa ei hajoteta.

Annetaan jokaiselle joukkueelle neljä "lauttaa".

Kerrotaan, että he ovat lautalla. Ikäväkseen he huomaavatkin, että lautan pohjassa on reikä. Eikä siinä vielä kaikki. Saarella, joka siintää edessä on piilotettuna aarre.

Joukkueiden on saatava kaikki jäsenensä uppoavalta lautalta turvaan saarelle ja tämän jälkeen joukkueen lapset lähtevät yhdessä aarrejahtiin.

SANALEIKKI

Kukin osallistuja sanoo vuorollaan yhden sanan. Seuraavan on aloitettava oma sanansa samalla kirjaimella, johon edellinen sana päättyy. Esimerkiksi ensimmäinen sanoo "perhe", seuraava "etana", sitä seuraava "auto" jne.

KOTIELÄINPIHA

Jokainen leikkijä nostaa hatusta lapun, jossa on eläimen nimi, esimerkiksi possu, kana tai hevonen. Kunkin eläimen nimeä on vähintään kolmessa lapussa. Leikkijät eivät näytä lappuaan muille, vaan hajaantuvat ympäri huonetta. Tarkoituksena on löytää oman ryhmän jäsenet. Leikkijät eivät saa puhua, vain matkia oman eläimen ääntä. Leikki loppuu, kun kaikki ovat löytäneet omaan ryhmäänsä. Leikkiä voi vaikeuttaa leikkimällä sitä pimeässä huoneessa tai silmät sidottuina.

AAKKOSELLINEN OSTOSLISTA

Leikkijät istuvat piirissä ja ensimmäinen sanoo: "Kävin kaupassa ja ostin sieltä aromisuolaa". Seuraava sanoo: "Kävin kaupassa ja ostin sieltä aromisuolaa ja bostonkakkua." Jokainen sanoo alkulauseen ja lisää listaan uuden tavaran aakkosjärjestyksen mukaan. Leikkiä voi helpottaa siten, että leikkijöiden ei tarvitse luetella kaikkia ostoksia, vain pelkästään alkulauseen ja seuraavan tuotteen.

JÄÄMUNALEIKKI

Leikin ohjaaja valmistaa etukäteen jäisiä pääsiäismunia. Muutama päivä ennen kerhoa hän työntää kuhunkin ilmapalloon yhden tipun, täyttää pallot vedellä ja asettaa ne pakastimeen jäätymään. Jäiset ilmapallot saa kuljetettua paikalle esim. kietomalla ne sanomalehtien sisään. Leikatkaa ilmapallot munien päältä ja järjestäkää tipuhoitola. Sulatelkaa munia tarjottimien päällä pyyhkeiden, lääkeruiskujen ja lämpimän veden avulla. Lopulta tiput kuoriutuvat. Tipujen sijasta munissa voi olla esimerkiksi pieniä dinosauruksia tms.

Lopetuslauluja

Suljen ihanan soittorasian,
kierrän lauluni kippuraan.

Muiston mukavan
taskuun taputan

(kupin muotoisesti laitetaan toinen käsi toisen päälle)
(pyöritetään käsiä kuin uitaisiin kissaa)

(taputetaan molemmilla käsillä housujentaskuja)

siihen saakka kun
tavataan.

Kiitän, kumarran,
niiaan, vilkutan,
pian taas yhdessä
lauletaan.

(leikitään sanojen mukaisesti)

(tai jumpataan tai tavataan...)

Nyt on leikit leikitty ja lähdevä on.
Hei vain heipähei ja lähdevä on.
Toisen kerran tavatessa leikit uudet on.
Hei vain heipähei ja leikit uudet on.

Nyt on laulut laulettu ja lähdevä on.
Hei vain heipähei ja lähdevä on
Toisen kerran tavatessa laulut uudet on,
Hei vaan heipä hei ja laulut uudet on